

07.12.2017

Kokousaika   Torstai 07.12.2017 8:15 - 9:35

Kokouspaikka   Toinen linja 7, 4. krs. nh. Kuljettaja

Läsnä

Jäsenet

Rissanen, Laura   puheenjohtaja
Suoranta, Anu   varapuheenjohtaja
Harjanne, Atte
Hillman, Perttu
Karhu, Jessica
Loman, Stefan
Luoma, Tuomo
Stranius, Leo
Sutton, Kirsi Maria

Muut

Judström, Yrjö   hallintojohtaja
Jurva, Toni   yksikön johtaja
Kuukankorpi, Arttu   yksikön johtaja
Lehmuskoski, Ville   toimitusjohtaja
Lähdetie, Artturi   yksikön johtaja
Rajakallio, Karoliina   yksikön johtaja
Päivärinta, Ari   taloussuunnittelupäällikkö
saapui 8:15, poistui 9:00, paikalla:
89§ ja 90§
Mutka, Rain   hallintopäällikkö
Anttalainen, Jukka   asiantuntija
saapui 9:25, poistui 9:30, paikalla:
98§
Hyvärinen, Mari   asiantuntija
saapui 9:20, poistui 9:25, paikalla:
97§
Lempinen, Janina   asiantuntija
saapui 9:15, poistui 9:20, paikalla:
96§
Sikkilä, Kaisa   tiedottaja
viestinnän edustaja

Puheenjohtaja

Laura Rissanen

88-100 §

07.12.2017

Esittelijät

Ville Lehmuskoski	toimitusjohtaja 88-91 §
Karoliina Rajakallio	yksikön johtaja 92 §
Artturi Lähdetie	yksikön johtaja 93-95 §
Toni Jurva	yksikön johtaja 96-98 §
Yrjö Judström	hallintojohtaja 99-100 §

Pöytäkirjanpitäjä

Rain Mutka	hallintopäällikkö 88-100 §
------------	-------------------------------

07.12.2017

---

§	Asia	
88	Asia/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
89	Asia/2	HKL:n käyttöomaisuuden poistosuunnitelman tarkistaminen
90	Asia/3	HKL:n vuoden 2018 tulosbudjetin hyväksyminen
91	Asia/4	Helsingin kaupungin raitioliikennesäännön uudistaminen
92	Asia/5	Liikenneliikelaitoksen lausunto kilpailun avaamisesta Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä
93	Asia/6	Raitioliikenteen kehittämisohjelma (MAKA)
94	Asia/7	Kaukolämmön hankinta länsimetron metroasemille ja muille kiinteistöille
95	Asia/8	Vesi- ja jätevesihuollon hankinta metroasemille ja muille kiinteistöille
96	Asia/9	Metallitöiden tilaaminen puitejärjestelynä ajalle 1.1.2018 - 31.12.2021
97	Asia/10	HKL:n metroasemien ja muiden kiinteistöjen jätehuollon tilaaminen
98	Asia/11	Raitioteiden ja metron sähkönsyöttöasemien kytkentä, päivystys ja kunnossapito
99	Asia/12	Ilmoitusasiat ja johtokunnan esille ottamat asiat
100	Asia/13	Liikenneliikelaitoksella tehtyjen päätösten seuraaminen

§ 88

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Samalla liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet Atte Harjanteen ja Stefan Lomanin sekä varatarkastajiksi jäsenet Leo Straniuksen ja Anu Suorannan.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

07.12.2017

Asia/2

§ 89

HKL:n käyttöomaisuuden poistosuunnitelman tarkistaminen

HEL 2016-013105 T 02 06 01 00

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti hyväksyä HKL:n käyttöomaisuuden poistosuunnitelman niin, että tarkistettu poistosuunnitelma on voimassa 1.1.2017 alkaen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_poistosuunnitelma_1.1.2017 alkaen_johtokunta_7.12.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Yleistä

HKL:n poistosuunnitelmaa on viimeksi päivitetty HKL:n lautakunnassa 16.12.2004. Sen jälkeen kaupungin poistosuunnitelmaan on tehty muutoksia. Viimeisin tarkistus kaupungin poistosuunnitelmaan on tehty kaupunginvaltuustossa 20.1.2016.

HKL:n käyttöomaisuuden poistosuunnitelma on esityksen liitteenä.

HKL:n käyttöomaisuuden poistosuunnitelman tehdyt tarkistukset

Alla olevassa taulukossa on listattu ne poistoryhmät, joiden poistorajoihin on tehty muutoksia tarkistetussa HKL:n poistosuunnitelmassa. Taulukossa on näkyvissä myös kaupunginvaltuuston hyväksymän kaupungin poistosuunnitelman poistorajat.

Poistoryhmä	HKL:n johto-	HKL:n nykyi-	Kaupungin
-------------	--------------	--------------	-----------

07.12.2017

	kunta 7.12.2017	nen poisto- suunnitelma	poistosuunni- telma
AINEETTOMAT HYÖ- DYKKEET			
Aineettomat oikeudet	5-20	3-5	5-20
MUUT PIKÄVAIKUT- TEISET MENOT			
Atk-ohjelmistot	3-10	3-5	3-10
Muut	3-20	3-5	3-20
KIINTEÄT RAKEN- TEET JA LAITTEET			
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10-20	10-40	10-20
KONEET JA KALUS- TO			
Raidekalusto	20-30	30	20-30
Ratatyökoneet	20	8	20-30

Poistosuunnitelman muutoksien vaikutukset

HKL:n poistosuunnitelman poistorajoihin tehtävillä tarkistuksilla ei ole vaikutusta ennen 1.1.2017 valmistuneen omaisuuden poistoaikoihin.

Poistosuunnitelmien poistorajojen vaikutus tullaan jatkossa huomioimaan esimerkiksi atk-ohjelmissä sekä pitkävaikutteisina menoina kirjattavissa investointikohteissa. Lisäksi raskaiden ratatyökoneiden poistoaikaa pidennetään.

Atk-ohjelmissä on aikaisemmin ollut korkeintaan 3 vuoden poistoaika. Jatkossa poistoaika on 3-10 vuotta. Atk-ohjelmien tarkka poistoaika määritellään kohteittain.

Pitkävaikutteisiin menoihin kirjataan sellaisia investointikohteita, joiden omistus ei ole HKL:llä, mutta kohteisiin on yleensä HKL:llä pitkäaikainen käyttöoikeus. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi erilaiset pysäköintioikeussopimukset, joiden käyttöoikeus voi olla esimerkiksi 60 vuotta. Aikaisemmin pitkävaikutteisissa investointikohteissa poistoaika on ollut korkeintaan 5 vuotta, jatkossa poistoaika voi olla 3-20 vuotta. Pitkävaikutteisiin menoihin kirjattavien kohteiden poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

HKL:n raskaat, kiskoilla liikkuvat työkoneet ovat olleet omaisuudessa 8 vuoden poistojalla. Ratatyökoneiden käyttöikä saattaa olla jopa 50

07.12.2017

Asia/2

---

vuotta, joten ratatyökoneiden tämän hetkinen poisto-aika ei vastaa niiden käyttöaika. Hankittavat raskaat ratatyökoneet käsitellään jatkossa raidekaluston poistoryhmässä 20 vuoden poistoajalla.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_poistosuunnitelma_1.1.2017 alkaen_johtokunta_7.12.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

07.12.2017

Asia/3

§ 90

HKL:n vuoden 2018 tulosbudjetin hyväksyminen

HEL 2017-012785 T 02 02 00

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päätti hyväksyä liikennelaitoksen vuoden 2018 tulosbudjetin.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL Tulosbudjetti 2018_7.12.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

Yleistä

Esityksen liitteenä on jaettu johtokunnan jäsenille HKL:n vuoden 2018 tulosbudjetti, joka sisältää HKL:n tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investointi- ja henkilöstösuunnitelman.

HKL:n uusi tavoiteohjelma 2016-2024 hyväksyttiin HKL:n johtokunnassa keväällä 2016. Tulosbudjetissa asetetut tavoitteet pohjautuvat tavoiteohjelman tavoitteisiin. Tulosbudjetissa esitettävät HKL:n sitovat tavoitteet ovat samat kuin kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin talousarviossa.

HKL on käynnistänyt kolme laajaa tavoiteohjelman toteuttamiseen tähtäävää kolmevuotista kehitysohjelmaa vuonna 2017. Nämä ovat: operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma, omaisuuden hallinnan kehitysohjelma ja turvallisuuden kehitysohjelma.

Suoritemuutokset 2018

HKL:n liikennesuoritteet tulevat kasvamaan vuonna 2018. Paikkakilometrit nousevat metrolienteessä noin 48 % ja raitiolienteessä noin 12 %. Metrolienteessä suoritetasoa nostaa länsimetron liikenteen alkaminen marraskuussa 2017 ja raitiolienteessä linjastomuutokset elokuussa 2017, jolloin otettiin käyttöön uudet raitioradat Reijolankadulla ja Välimerenkadulla.

Talousarvion sitovat tavoitteet 2018

Talousarviossa on esitetty HKL:n sitovat toiminnalliset tavoitteet:

- Tilikauden tulos vähintään nolla.
- Liikennöintikustannukset per paikka-km laskevat (positiivinen tuottavuuskehitys).
- Raitio- ja metrolienteen asiakastytyväisyys säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 4,03; Metro 2016: 4,19).
- Liikennöinnin luotettavuus säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 99,84 %; Metro: 99,84 %).
- Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus säilyy vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 4,22; Metro 2016: 4,18).

Tulosbudjetin tulokorttitavoitteet

HKL:n tulokorttitavoitteet on asetettu neljästä HKL:n tavoiteohjelman näkökulmasta: talous, kestävä liikkuminen, arvostettu osaja ja paras julkisen sektorin työpaikka. Tavoitteet on asetettu tavoiteohjelman pohjalta yksikkötasolle. Tulokorttitavoitteet on esitetty esityksen liitteenä olevassa tulosbudjettikirjassa.

Käyttötalous 2018

HKL:n liikevaihto nousee 20 % vuoden 2017 tasosta, mikä johtuu pitkälti länsimetron liikenteen alkamisesta marraskuussa 2017. Länsimetron alkaminen nostaa metrolienteen liikennöintikorvausta sekä länsimetron infra nostaa infrakorvausta HSL:ltä sekä suoraa tukea kaupungilta. Lisäksi liikevaihdossa on mukana 12,9 (2017: 3,6) milj. euroa länsimetron kunnossapidon laskutusta Länsimetro Oy:ltä. Vastaavasti länsimetron alkaminen marraskuussa 2017 näkyy tuloslaskelman eri mennoerissä koko vuoden osalta 2018.

HKL:n liikevaihto on 215,5 (2017: 179,5) milj. euroa vuonna 2018. Liikevaihto muodostuu seuraavista eristä:

07.12.2017

- HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista raitiliikenteestä 55,8 (2017: 52,1) milj. euroa, metroliikenteestä 41,5 (2017: 35,8) milj. euroa ja Suomenlinnan lauttaliikenteessä 3,6 (2017: 3,6) milj. euroa eli yhteensä 101,0 (2017: 91,4) milj. euroa.
- HSL:ltä laskutettavasta infrakorvauksesta 82,4 (2017: 67,0) milj. euroa. Infrakorvaus sisältää metro-, raitio-, juna-, bussi- ja lauttaliikenteen liikenteen infraomaisuuden pääomakuluja sekä ylläpito- ja hallintokuluja. Länsimetron infrakorvaus 17,4 (2017: 1,8) milj. euroa nostaa metron infrakorvauksia.
- Helsingin kaupungilta saatavasta tuesta 19,2 (2017: 16,3) milj. euroa. Tuella korvataan sellaiset infran kaltaiset menoerät, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä HSL:n perussopimuksen mukaan. Länsimetron pääomakulut nostavat kaupungin tukea vuonna 2018.
- Muista myyntituotoista 13,0 (2017: 4,8) milj. euroa, joka sisältää pääosin laskutusta länsimetron huolto- ja kunnossapitotöistä LM Oy:ltä.

Valmistusta omaan käyttöön on 6,1 (2017: 6,2) milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä töitä, vanhojen raitiovaunujen peruskorjauksia sekä HKL:n hankeyksikön ja Raide-Jokeri-hankkeen menot.

Liiketoiminnan muut tuotot, 17,0 (2017: 17,0) milj. euroa, koostuvat pääosin vuokra- ja mainostuloista.

Aineita ja tarvikkeita on budjetoitu 20,0 (2017: 15,7) milj. euroa. Suurin erä on sähkömaksut 11,4 (2017: 9,2) milj. euroa. Sähkömaksujen nousua johtuu länsimetron asemien ja länsimetron liikennöinnin sähkömenoista.

Ulkopuolisten palvelujen ostoihin on budjetoitu 44,5 (2017: 35,0) milj. euroa. Suurimmat yksittäiset menoerät ovat vartiointi 7,3 (2017: 4,8) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 5,5 (2017: 4,5) milj. euroa, Suomenlinnan lauttaliikenteen korvaus 4,1 (2017: 4,1) milj. euroa, ratojen korjaukset ja huollot 3,5 (2017: 1,6) milj. euroa, liikennevälineiden korjaukset ja huollot 3,0 (2017: 4,2) milj. euroa, koneiden korjaukset 2,6 (2017: 1,6) milj. euroa, ja rakennusten siivoukset 2,6 (2017: 1,8) milj. euroa.

Palkkojen ja palkkioiden arvioidaan olevan 51,1 (2017: 48,3) milj. euroa. Henkilösivukulut ovat yhteensä 14,4 (2017: 14,3) milj. euroa. HKL:n keskimääräinen henkilömäärä on 1 258 henkilöä vuonna 2018 eli 33 henkilöä vuotta 2017 enemmän. Henkilömäärän nousu johtuu

pääosin uusien raitio- ja metrokuljettajien palkkaamisesta. Henkilösivukulujen ja lomarahojen budjetoinnissa on arvioitu kilpailukykysovimuksen vaikutus vuodelle 2018. Palkoissa on mukana noin 1,5 %:n palkan-
korotusvaraus vuodelle 2018.

Vuoden 2018 poistot ovat 49,1 (2017: 48,5) milj. euroa. Poistotasoa nostaa erityisesti uusien raitiovaunujen poistot.

Liiketoiminnan muut kulut ovat 26,3 (2017: 14,3) milj. euroa. Liiketoiminnan muissa kuluissa suurin erä on vuokrat ja vastikkeet. HKL:n Länsimetro Oy:lle maksamat hoito- ja rahoitusvastikkeet nostavat vastikemenoja 11,6 milj. eurolla vuodesta 2017.

Lainojen korkokulut ovat 4,5 (2017: 4,2) milj. euroa vuonna 2018. HKL maksama tuottotavoite pääomalle A on 9 % eli 8,4 milj. euroa vuodessa. Lisäksi HKL palauttaa Helsingin kaupungille HSL:ltä laskutetut infraomaisuuden korkotuotot 19,5 (2017: 11,7) milj. euroa. Vastaavat korkotuotot ovat tulona HSL:ltä HKL:n liikevaihdossa.

HKL:n tulos ennen varauksien muutoksia on 1,0 (2017: 2,3) milj. euroa vuonna 2018.

Investointisuunnitelma 2018

HKL:n bruttoinvestoinnit ovat 167,9 milj. euroa. Vuoden 2018 suurimmat investointikohteet ovat nykyisten Variotram-vaunujen korvaavien Artic-vaunujen (20 vaunua) hankinta 34,4 milj. euroa, Raide-Jokerin raitinfran investoinnit 10,1 milj. euroa, Hakaniemen metroaseman lippuhallin peruskorjaus 7,0 milj. euroa, metron kulunvalvonnan uudistaminen kantametrossa 6,9 milj. euroa, käynnissä olevan Artic-vaunuhan-
kinnan (40 vaunua) maksut 6,5 milj. euroa, Kruunusiltojen suunnittelukulut 5,1 milj. euroa, Kalasataman liityntäpysäköinti 5,0 milj. euroa ja M100-metrovaunujen peruskorjaus 4,3 milj. euroa.

HKL on budjetoinut valtionapua 3,0 milj. euroa Raide-Jokeriin.

Rahoitus 2018

Uutta lainaa (kaupungin sisäistä) nostetaan 299,5 milj. euroa vuonna 2018. Omavaraisuusaste on 43,5 % (2017: 48,8) vuonna 2018.

Vaikutus kaupungin talouteen 2018

HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon tulee kolmen erän kautta: peruspääoman tuotto, HSL:n infrakoron palautus ja kaupungin suora tuki HKL:lle. HKL:n nettovaikutus kaupungin talouteen on 8,8 milj. euroa vuonna 2018.

07.12.2017

Kaupunki maksaa HKL:lle suoraa tukea 19,2 milj. euroa vuonna 2018.

HKL tarvitsee kaupungin suoraa tukea, koska HKL:llä on inframenoja, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä tai muilta tahoilta. HSL:n ja kaupunkien välisessä infrasopimuksessa on määritelty, että infran pääomakuluista kaupungit voivat laskuttaa puolet HSL:ltä. Toinen puolisko infran pääomakuluista jää suoraan kaupunkien maksettavaksi; Helsingin osalta HKL laskuttaa infraomaisuuden poistoista 50 % kaupungilta ja infraomaisuuden hankintaan kohdistetut todelliset korkokulut 100 %:sti, koska HKL palauttaa HSL:ltä laskutettavan laskennallisen infrakoron täysimääräisesti kaupungille. Lisäksi HSL:n infrasopimuksessa on rajattu pois tiettyjä infratoimintoja kuten liityntäpysäköinti ja polkupyöräinfra. Kaupungin tukeen sisältyy myös Suomenlinnan tavaraliikennekorvaus, johon HKL ei saa erillistä korvausta muualta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL Tulosbudjetti 2018_7.12.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

07.12.2017

Asia/4

§ 91

Helsingin kaupungin raitioliikennesäännön uudistaminen

HEL 2017-012836 T 08 00 02

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti hyväksyä esityksen mukaisen raitioliikennesäännön (liite 1) noudatettavaksi 1.1.2018 alkaen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Ratsula, lakimies, puhelin: 310 35045
jussi.ratsula(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1 Esitys uudeksi raitioliikennesäännöksi.pdf
- 2 Liite 2 Helsingin kaupungin raitioliikennesääntö 1.7.pdf

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Yksiköt

Otteen liitteet
Esitysteksti
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Nykytilanne ja raitioliikennesäännön uudistamistarve

Raitioliikenne kuljettaa noin 57 miljoonaa matkustajaa vuodessa, raitiovaunukuljettajia työskentelee HKL:ssä noin 450, ja raitioliikenteen käytössä oli vuoden 2016 lopussa 140 raitiovaunua, jotka edustavat kolmea erilaista vaunutyyppeä. Raitioliikennesäännön keskeisin tavoite on liikenne- ja matkustajaturvallisuus, mitä on entisestään korostettu uudessa raitioliikennesäännössä.

Raitioliikennettä koskevaa sääntelyä löytyy lain tasoisena muun muassa kaupunkiraideliikennelaista, tieliikennelaista, raideliikennevastoalais-

07.12.2017

ta, turvallisuustutkintalaista, joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetusta laista, järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä annetusta laista ja järjestyslaista.

Helsingin raitioliikenteen toimintoja on alusta alkaen säännelty raitioliikennesäännöllä, joka on viimeksi tarkistettu johtokunnan 17.6.2014 tekemällä päätöksellä 107 §. Ko. päätöksen mukainen raitioliikennesääntö on ollut voimassa 1.7.2014 alkaen. Raitioliikennesääntöön on koottu keskeisimpiä raitiovaunuja ja niiden turvallisuutta koskevia säännöksiä ja tarkennettu niitä sekä selkeytetty raitioliikenteen eri toimijoiden välisiä vastuunjakoja.

Uudistettu raitioliikennesääntö

HKL:n organisaatiouudistus astui voimaan vuoden 2016 alussa, mikä edellytti myös raitioliikennesäännön päivittämistä vastaamaan uudistunutta organisaatiota. Lisäksi raitioliikenteen toimintaympäristö muuttuu merkittävästi 1.1.2018 alkaen, kun kaupunkiraideliikennelaki astuu voimaan raitioliikenteen osalta. Kaupunkiraideliikennelain säännökset ja uutta tieliikennelakia koskeva hallituksen esitys on otettu huomioon raitioliikennesäännön uudistamisen valmistelussa.

- Raitiovaunun peruuttamisen sääntelyä on tiukennettu vastaamaan esitystä uudeksi tieliikennelaksi (4 §). Raitiovaunun matkustajia koskevia turvallisuusmääräyksiä on tarkennettu ja ne vastaavat nyt paremmin metrolikenteessä voimassa olevia sääntöjä.
- Raitiovaunukuljettajan pätevyyksistä annetaan yksityiskohtaisempia määräyksiä raitioliikenteen toimintaohje RTO2:ssa, jonka valmistelussa on päädytty osittain nykyisistä poikkeaviin ajolupien nimikkeisiin ja tyyppeihin (6 §).
- Ajolupia ja kelpoisuusvaatimuksia koskevat määräykset (8 §) sekä kuljettamisopetuksen ja ajoluvan myöntämisen järjestämisen tapaa on tarkistettu (7 §) vastaamaan voimassa olevaa lakia. Esimerkiksi puutteet värinäössä eivät enää ole minkään ajoluvan saamisen este tieliikenteessä.
- Kaupunkiraideliikennelaki edellyttää toiminnanharjoittajalta turvallisuusjohtamisjärjestelmää (16 §).

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Ratsula, lakimies, puhelin: 310 35045
jussi.ratsula(a)hel.fi

Liitteet

07.12.2017

Asia/4

-
1	Liite 1 Esitys uudeksi raitioliikennesäännöksi.pdf
2	Liite 2 Helsingin kaupungin raitioliikennesääntö 1.7.pdf

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Yksiköt

Otteen liitteet
Esitysteksti
Liite 1

§ 92

Liikenneliikelaitoksen lausunto kilpailun avaamisesta Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä

HEL 2017-012293 T 08 00 00

Lausunto

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) lausuntopyyntöön kilpailun avaamisesta Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä.

Hallitus päätti rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamisen keskeisistä linjauksista keväällä 2017. Käytännössä kilpailun avaaminen tarkoittaa sitä, että markkinoille tulon esteitä puretaan ja VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rataverkolla luovutaan ensi vuosikymmenellä, jotta rautateiden henkilöliikennemarkkinoille voi tulla muitakin toimijoita. Uudistuksen tavoitteena on parantaa rautatieliikenteen palvelutasoa ja asiakaslähtöisyyttä sekä kasvattaa junaliikenteen osuutta henkilöliikenteessä. Tavoitteena on lisätä ja monipuolistaa palvelujen tarjontaa vastaamaan nykyistä paremmin eri asiakasryhmien tarpeita.

Kilpailun avaaminen aloitetaan Etelä-Suomen taajamaliikenteestä koskien liikenne- ja viestintäministeriön ostamaa ja velvoittamaa liikennettä, jota operoidaan lähijunaliikennekalustolla. Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutettava kokonaisuus koskee seuraavia yhteysvälejä:

- Tampere Helsinki-taajamajunaliikenne (R-juna)
- Järvenpää Helsinki ja Hyvinkää Helsinki
- Helsinki Lahti
- Riihimäki Lahti
- Kotka Kouvola

Kilpailutettava kokonaisuus ei koske intercity- ja pendolino-yhteyksiä, joita operoidaan kyseisellä alueella. Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutuksen aikataulu yhteensovitetään Helsingin seudun liikenteen (HSL:n) lähijunaliikenteen kilpailutuksen kanssa. Tavoitteena on, että Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailutettu liikennöinti alkaa kesäkuussa 2022.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metrolinjojen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan liittyvät palvelut. HKL:llä on Helsingin metro- ja raitioliikenteen tuottajana sekä asema- ja raitinfrakstruktuurin omistajana merkittävä rooli raideliikenteen

07.12.2017

teen ympäristön houkuttelevuuden ja toimivan hyvin hoidetun infran onnistumisen varmistajana.

HKL:n tavoitteena on kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen pääkaupunkiseudulla. HKL näkee positiivisena LVM:n tavoitteet parantaa rautatieliikenteen palvelutasoa ja asiakaslähtöisyyttä. Toimivat joukkoliikenneyhteydet ovat edellytys kaupunkiseutujen kestäväälle kasvuille. Lisäksi joukkoliikenteen palveluiden kustannustasoa, laatua ja tarjontaa tulee kehittää siten, että se tarjoaa houkuttelevan vaihtoehdon yksityisen auton käytölle. Mm. digitalisaation hyödyntäminen entistä voimakkaammin joukkoliikenteessä mahdollistaa uusien, yksilöllisten palveluiden tarjoamisen matkustajille.

Lähijunaliikenteen kilpailutuksessa - ja joukkoliikenteen hankinnassa yleisesti - tulisikin luoda sen kaltaisia mekanismeja, jotka kannustavat liikenteen tarjoajaa kehittämään palveluitaan asiakaslähtöisesti ja omaaloitteisesti. HKL haluaa kuitenkin tuoda esiin sen, että joukkoliikenteen järjestämisessä tulee luoda sellaisia hankintakokonaisuuksia, jotka mahdollisimman vähän luovat haitallisia rajapintoja joukkoliikenneinfrastruktuurin, -kaluston ja liikenteen operoinnin välille.

Joukkoliikenteen hankinta tulisi toteuttaa mallilla, joka suurimmalla varmuudella varmistaa joukkoliikenteen tuottamisen yhteiskunnalle edullisimmalla, laadukkaimmalla ja vastuullisimmalla tavalla. Tällöin huomioon tulee ottaa operoinnin välittömän kustannustehokkuuden lisäksi myös operoinnista infrastruktuurin elinkaarelle aiheutuvat kustannukset sekä hankinnan transaktiokustannukset itse hankintaan sekä sopimusten hallinnointiin ja johtamiseen liittyen.

Edellä olevan perusteella, mikäli julkisen liikenteen tuottaja pystyy osoittamaan luotettavasti sen liikenteen tuotannon kustannustason alitavan avoimella kilpailulla saavutettavissa olevan tason, voi suorahankinta tällaisessa tapauksissa olla perusteltua. Näin säästetään mm. hankinnan ja liikenteen aloittamisen kustannuksia sekä vähennetään epävarmuuksia koskien liikenteen aloitusta. HKL on esimerkiksi johdonmukaisesti kehittänyt omaa palvelutasoaan ja kustannustehokkuuttaan 2000-luvun alusta lähtien. Käynnissä oleva mittava operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma tähtää metro- ja raitioliikenteen operoinnin sekä infran hallinnan kustannustehokkuuden parantamiseen 10 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Tällöin HKL on kansainvälisten benchmarking-tutkimusten perusteella taloudelliselta suorituskyvyltään eurooppalaisen markkinan parhaalla tasolla.

Suorahankintaa tukevat ns. avoimen kirjan sopimukset mahdollistavat samalla tämän kaltaisen liikenteen tuotannon kustannusten kehityksen seurannan ja säästöjen tuloutumisen yhteiskunnalle.

07.12.2017

Käsittely

Merkittiin, että esittelijä täsmensi esitystään muuttamalla esityslistan sivun 12 esittelijän lausuntoehdotusosan kahdeksannen kappaleen ensimmäisen lauseen kuulumaan seuraavasti:

Joukkoliikenteen hankinta tulisi toteuttaa mallilla, joka suurimmalla varmuudella varmistaa joukkoliikenteen tuottamisen yhteiskunnalle edullisimmalla, laadukkaimmalla ja vastuullisimmalla tavalla.

Johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle esittelijän täsmennetyn esityksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt HKL:n lausuntoa kaupunginhallitukselle 22.12.2017 mennessä.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 93

Raitioliikenteen kehittämisohjelma (MAKA)

HEL 2017-012441 T 08 00 02

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi saamansa informaation raitioliikenteen kehittämisohjelmasta ja yhtyä kaupunkiympäristölautakunnan 21.11.2017 (224 §) antamaan lausuntoon ohjelman toimeenpanon kiirehtimisestä.

Käsittely

Merkittiin, että esittelijä täsmensi esitystään muuttamalla esityslistan sivun 14 esittelijän päätösehdotusosan ensimmäisen kappaleen lopun kuulumaan seuraavasti:

..kehittämisohjelmasta ja yhtyä kaupunkiympäristölautakunnan 21.11.2017 (224 §) antamaan lausuntoon ohjelman toimeenpanon kiirehtimisestä.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lähtökohdat ja tavoitteet

Raitioliikenteen kehittämisohjelma on valmisteltu edellisen valtuustokauden ajaksi perustetun ratikkaprojektin jatkotyönä. Valmistelua on ohjannut ohjausryhmä, jossa on ollut edustus kaupunginkansliasta, kaupunkiympäristötoimialan liikenne- ja katusuunnittelupalvelusta, liikennelaitokselta (HKL) sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymästä (HSL).

Raitioliikenteen nykyisiä ongelmia ovat alhainen keskinopeus ja heikko luotettavuus. Suurimmat syyt ongelmiin ovat heikosti toimivat raitioliikenteen liikennevaloetudet ja puutteellinen erottelu ajoneuvoliikenteestä. Raitioliikenteen hitaus ja ajoaikojen hajonta haittaavat muun muassa tehokkaiden aikataulujen suunnittelua ja niiden keskinäistä synkronointia sekä laskevat raitioliikenteen palvelutasoa.

Raitioliikenteen kehittämisohjelman tavoitteena on aloittaa kehittämissuunnitelma poikkihallinnollisessa ratikkaprojektissa määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi. Kaupunginhallitus hyväksyi 16.11.2015 jatkovalmistelun pohjaksi seuraavat raitioliikenteen kehittämistavoitteet:

Nopeustavoite: raitioliikenteen keskinopeus nykyisellä raitioverkolla nostetaan 17 kilometriin tunnissa.

Sujuvuustavoite: raitiovaunut pysähtyvät ainoastaan pysäkeillä.

Luotettavuustavoite: raitiovaunut kulkevat aikataulun mukaisesti.

Häiriöttömyystavoite: väärin pysäköidyt autot ja liikenneonnettomuudet eivät aiheuta häiriötä liikenteeseen.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017 - 2021 on ilmaistu tahto kestävien kulkumuotojen ja raidejoukkoliikenteen osuuden kasvattamiseen. Vuonna 2015 hyväksytyyn Helsingin liikkumisen kehittämisohjelmaan sisältyy samansuuntaisia tavoitteita, mm. kestävien kulkutapojen saavutettavuuden nostaminen kilpailukykyiseksi autoliikenteen kanssa ja matka-aikojen ennustettavuuden parantaminen. Vuonna 2016 hyväksytty Helsingin yleiskaava perustuu pikaraitioteistä muodostuvaan raitioliikenteen verkostokaupunkiin, ja pikaraitioteiden sujuva liikennöinti kantakaupunkiin edellyttää nykyisen rataverkon parantamista.

Ohjelman sisältö

Kehittämisohjelmassa on määritelty periaatteet ratainfrastruktuurin ja liikennöinnin parantamiseen. Periaatteiden lähtökohtana on raitioverkon jakaminen toiminnallisesti pikaraitioteihin ja kaupunkiraitioteihin. Pikaraitioverkkoon kuuluvilla pääkaduilla kehittämisessä painotetaan erityisesti nopeutta ja sujuvuutta tulevaisuuden pikaraitioliikenteen mahdollistamiseksi. Kantakaupungin rataverkon muilla alueilla painotetaan ennen kaikkea luotettavaa ja häiriötöntä kulkua. Toimenpiteet toteutetaan pääkatuosuuksien perusparannuksina, muiden alueiden pienempinä kustannustehokkaina toimenpiteinä sekä selkeärajaisina kehittämishankkeina.

Kehittämiskeinoista keskeisimmät ovat raitioliikenteen liikennevalotuuksien parantaminen ja raitioteiden parempi erottelu muusta liikenne-

07.12.2017

teestä. Lisäksi toimenpiteet liittyvät mm. pysäkkien palvelutason parantamiseen, jalankulkijaylitysten järjestelyihin sekä ratatekniikan kehittämiseen. Liikennöinnin kehittämiskeinoja ovat mm. raitioliikenteen palvelu- ja toimintalinjausten määrittely, ajotapojen yhtenäistäminen, kaikilla pysäkeillä pysähtyminen sekä kuljettajalipunmyynnin lopettaminen.

Ohjelman toimeenpano

Ohjelman toimeenpano perustuu raitioliikenteen jatkuvan kehittämisen ja seurannan toimintatapaan. Sen keskiössä on liikenne- ja katusuunnittelupalvelusta nimettävä raitiotiekoordinaattori ja kehittämisen ohjausryhmä, jossa on edustettuna kaikki raitioliikenteen järjestämiseen osallistuvat osapuolet. Koordinaattorin ja seurantaryhmän tehtävänä on ohjata toimenpiteiden toteutusta ja seurata raitioliikenteen kehitystä

Kehittämisen tueksi toteutetaan HSL:n uuden lippu- ja informaatiojärjestelmän tuottamaan tietoon perustuva raitioliikenteen suorituskykymitaristo.

Ohjelman vaikutukset

Raitioliikenteen kehittämistavoitteiden täysimääräinen toteuttaminen tuottaa jopa 4,5 miljoonan euron vuosittaisen säästön liikennöintikustannuksissa sekä huomattavat suorat käyttäjähyödyt ja laajemmat kaupunkitaloudelliset vaikutukset. Haitat muille liikennemuodoille on arvioitu pieniksi ja suunnittelulla hallittavissa oleviksi. Infrastruktuurin parantaminen voidaan toteuttaa suurelta osin ilman muiden liikennemuotojen käyttämän tilan vähentämistä. Katumuutostöiden aikana muulle liikenteelle saattaa tulla väliaikaista haittaa.

Aikataulu ja resursointi

Infrastruktuurin parantamistoimenpiteiden ja kehittämishankkeiden aikajänne on noin 15 vuotta. Toimenpiteiden arvioidut investointikustannukset ovat noin 60 miljoonaa euroa. Investoinnit rahoitetaan nykyisten määrärahojen puitteissa. Suurin osa kustannuksista muodostuu pääkaupunkisuojien perusparannuksista. Osa toimenpiteistä ei edellytä investointeja, mutta sisältävät suuren parannuspotentiaalin. Tästä esimerkkinä on liikennevaloetuuksien parantaminen.

Ohjelman toteuttaminen edellyttää riittävien henkilöresurssien kohdentamista toimenpiteiden toimeenpanoon. Liikennevaloetuuksien parantaminen edellyttää lisäresurssia kaupunkiympäristötoimialan maankäyttö ja kaupunkirakenne palveluun. Muut suunnittelun ja toteutuksen resurssit järjestetään töiden kohdentamisella ja priorisoinnilla.

Esittelijä

yksikön johtaja

07.12.2017

Asia/6

Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 22.11.2017 § 82

HEL 2017-012441 T 08 00 02

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

§ 94

Kaukolämmön hankinta länsimetron metroasemille ja muille kiinteistöille

HEL 2017-012698 T 02 08 01 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa HKL:n tilaamaan suorahankintana Länsimetro Oy:n Espoon puolella olevien metroasemien ja muiden kiinteistöjen kaukolämmön Fortum Power and Heat Oy:ltä yhteensä enintään 450.000,00 euron arvonlisäverottomaan hintaan sekä Länsimetron Oy:n Helsingin puolella olevien metroasemien ja muiden kiinteistöjen kaukolämmön Helen Oy:ltä yhteensä enintään 150.000,00 euron arvonlisäverottomaan hintaan ajalle 4.10.2017 - 31.12.2018.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Jouni Ikonen, isännöitsijä, puhelin: 35889
jouni.ikonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Isännöitsijä

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaukolämmön kustannukset ovat arvioita, sillä metroasemat ja muut kiinteistöt ovat olleet tähän asti työmaita. Kaukolämmön kustannuksia arvioitaessa on tarkasteltu kantametron metroasemien ja kiinteistöjen kaukolämmön kustannuksia ja tehty arviot aiemmin toteutuneiden kustannusten pohjalta.

07.12.2017

Kaukolämmön voi tilata ainoastaan kaukolämpöverkoston omistajalta. Helsingissä kaukolämpöverkon omistaa Helen Oy ja Espoossa Fortum Power and Heat Oy.

Erityisalojen hankintalaki 1398/2016 43 §, mom 2: "teknisistä, taiteellisista tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvistä syistä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan."

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Jouni Ikonen, isännöitsijä, puhelin: 35889
jouni.ikonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Isännöitsijä

§ 95

Vesi- ja jätevesihuollon hankinta metroasemille ja muille kiinteistöille

HEL 2017-012893 T 02 08 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa HKL:n tilaamaan kantametron, länsimetron ja muiden kiinteistöjen vesi- ja jätevesihuollon suorahankintana HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymältä yhteensä enintään 770.000,00 euron arvonnäisäverottomaan hintaan ajalle 4.10.2017 – 31.12.2019.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Jouni Ikonen, isännöitsijä, puhelin: 35889
jouni.ikonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Hallinnollinen isännöitsijä
Isännöitsijä

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kustannukset länsimetron ja sen kiinteistöjen osalta ovat arvioita, jotka perustuvat kantametron ja sen kiinteistöjen kustannuksista saatujen kokemusten lisäksi esimerkiksi länsimetron liikekeskusten yhteydessä olevien wc- ja muiden tilojen oletetusti korkeaan käyttöasteeseen.

07.12.2017

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) on erityisalojen hankintalain mukainen Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (HKL) sidosyritys.

Erityisalojen hankintalaki 1398/2016 27 §: Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee sidosyritykseltä tai yhteisyritykseltä.

Aikaisemmat päätökset ja tilaukset:

Toimitusjohtajan päätös 89 §, 23.10.2015: 480.000,00 euroa (alv 0 %) ajalle 1.1.2016 – 31.12.2017

Toimitusjohtajan päätös 71 §, 6.8.2015: 140.000,00 euroa (alv 0 %) 31.12.2015 saakka

Toimitusjohtajan päätös 29 §, 11.3.2013: 450.000,00 euroa (alv 0 %) 1.1.2013 alkaen

4100016299: 543.154,90 euroa (alv 0 %) ajalle 1.1.2010 – 31.12.2012

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Jouni Ikonen, isännöitsijä, puhelin: 35889
jouni.ikonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Hallinnollinen isännöitsijä
Isännöitsijä

§ 96

Metallitöiden tilaaminen puitejärjestelynä ajalle 1.1.2018 - 31.12.2021

HEL 2017-011775 T 02 08 03 00

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa HKL:n tekemään puitesopimukset HKL:n hallinnoimien ja huoltovastuulla olevien kiinteistöjen metallitöistä hankinta-asiakirjoista lähemmin ilmenevin ehdoin kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen tehneiltä:

- Penora Oy
- ISS Palvelut Oy
- Lahden Tasopalvelu Oy

niin, että

- sopimuskausi on 1.1.2018 – 31.12.2021
- tehtävissä sopimuksissa hinnat ovat kiinteät koko sopimuskauden
- metallitöiden kokonaiskustannukset tehtävien puitesopimusten perusteella ovat yhteensä enintään 800.000,00 euroa (alv 0 %).

Johtokunta päättää samalla, että ko. metallitöitä tilataan sopimuskauden aikana tehtävien puitesopimusten perusteella, kokonaistaloudellinen edullisuus huomioon ottaen, toimeksiantokohtaisesti toimittajalta, jolla on parhaat edellytykset toimeksiannon suoriutumiseen aiemman kokemuksen, kapasiteetin, tilaajan toiminnan tarpeiden ja aikataulun mukaan.

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Antti Ojala, tekninen asiantuntija, puhelin: 310 35324
antti.ojala(a)hkl.hel.fi

Liitteet

1 Vertailutaulukko

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Otteen liitteet

07.12.2017

Hankinta	Liite 1
Kirjanpito	Liite 1
Sopimussihteeri	Liite 1
Kunnossapitoyksikön johtaja	Liite 1
Kunnossapitoinsinööri	Liite 1
Tekninen asiantuntija	Liite 1
Tarjoajat	Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Esittelijän perustelut

Hankinnan kohteena ovat laskutyönä HKL:n hallinnoimien ja huoltovastuulla oleviin kiinteistöihin liittyvät metallityöt.

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos järjesti puitejärjestelynä tarjouskilpailun (46H17, 31.8.2017) metallitöiden suorittamisesta laskutyönä neljän vuoden sopimuskaudelle.

Hankintamenettelynä käytettiin EU-menettelyn mukaista avointa menettelyä. Tarjouskilpailun avoimesta menettelystä ilmoitettiin julkisesti 31.8.2017 Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi ja Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa 6.9.2017, 2017/S 170-349347. Menettelyssä kenellä tahansa oli oikeus pyytää tarjouspyyntöasiakirjoja ja osallistua tarjouskilpailuun.

Tarjousasiakirjojen mukainen määräaika tarjousten jättämiselle oli 11.10.2017 kello 12:00 mennessä.

Määräaikaan mennessä tarjouksen jätti kolme (3) alan yritystä.

Tarjousten käsittely toteutettiin kolmessa vaiheessa:

1. Tarjoajien soveltavuuden tarkistaminen
2. Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen
3. Tarjousten vertailu

Tarjoajan soveltavuuden tarkistamisen tarkoituksena oli selvittää tarjoajan edellytykset suoriutua metallitöiden tuottamisesta tarjouspyynnössä

07.12.2017

esitettyjen vaatimusten mukaisesti. Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistamisen tarkoituksena oli arvioida tarjouksia suhteessa niihin vaatimuksiin, joita ostettavalta palvelulta edellytettiin.

Pakolliset vaatimukset ja pyydetyt selvitykset esitettiin tarjouspyynnössä ja sen liitteissä. Liitteessä on esitetty taulukko tarjoajien soveltuvuuden ja tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnista.

Tarjousten vertailu tehtiin niiden tarjousten osalta, jotka täyttivät tarjoajille ja tarjouksille asetetut vaatimukset. Tarjousten ratkaisuperusteena on ollut kokonaistaloudellinen edullisuus. Arviointiperusteena käytettiin seuraavia kriteereitä:

1. Hinta 100 %

Tarjoushinnat pyydettiin HKL:n arvioiman vuosityömäärän mukaisesti. Tarjoushinnat on esitetty liitteenä olevassa tarjousten vertailutaulukossa.

Tarjoajat saatiin halvimman hinnan mukaiseen edullisuusjärjestykseen seuraavasti:

1. Penora Oy
2. ISS Palvelut Oy
3. Lahden Tasopalvelu Oy

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Antti Ojala, tekninen asiantuntija, puhelin: 310 35324
antti.ojala(a)hkl.hel.fi

Liitteet

1 Vertailutaulukko

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Kunnossapitoyksikön johtaja

Otteen liitteet

Liite 1
Liite 1
Liite 1
Liite 1

07.12.2017

Asia/9

Kunnossapitoinsinööri
Tekninen asiantuntija
Tarjoajat

Liite 1
Liite 1
Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta
Liite 1

§ 97

HKL:n metroasemien ja muiden kiinteistöjen jätehuollon tilaaminen

HEL 2017-012875 T 02 08 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa HKL:n tilaamaan kantametron, länsimetron ja muiden kiinteistöjen jätehuollon suorahankintana HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymältä yhteensä enintään 600.000,00 euron arvonlisäverottomaan hintaan ajalle 4.10.2017 – 31.12.2019

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Mari Hyvärinen, siivoustyönvalvoja, puhelin: 310 35797

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Siivoustyönvalvoja

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Erityisalojen hankintalaki 1398/2016 27 §: Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee sidosyritykseltä tai yhteisyritykseltä.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) on erityisalojen hankintalain mukainen Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (HKL) sidosyritys.

Aikaisemmat päätökset:

Toimitusjohtajan päätös 99 §, 22.12.2014: 495.000,00 euroa (alv 0 %)

Tämän päätöksen jälkeen HKL:n metroasemien ja muiden kiinteistöjen jätehuoltoa on tilattu yhteensä 1.095.000,00 eurolla (alv 0 %).

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Mari Hyvärinen, siivoustyönvalvoja, puhelin: 310 35797

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Yksikön johtaja
Siivoustyönvalvoja

§ 98

Raitioteiden ja metron sähkönsyöttöasemien kytkentä, päivystys ja kunnossapito

HEL 2017-012850 T 02 08 02 00

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti oikeuttaa liikenneliikelaitoksen tilaamaan raitioteiden ja metron sähkönsyöttöasemien kytkentä-, päivystys- ja kunnossapitotöitä hankinta-asiakirjoista lähemmin ilmenevin ehdoin kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen tehneeltä VR Track Oy:ltä sopimuskaudelle 1.1.2018 – 31.12.2021 yhteensä enintään 1.400.000,00 euron arvonlisäverottomaan kokonaishintaan.

Annetut tuntihinnat ovat kiinteitä 31.12.2018 asti, jonka jälkeen hinnat tarkistetaan vuosittain. Tarjoajan ilmoittamat tuntihinnat on sidottu kokonaan työvoimakustannusindeksiin 2012 = 100 (G-N Palvelualat) 1. - 4. vuosineljännes 2016 pistelukuun 105,4. Ensimmäisen kerran hinnat tarkistetaan vuoden 2019 alussa. Vertailuindeksinä käytetään 1. - 4. vuosineljännes 2017 pistelukua. Vastaava tarkistus tehdään vuosittain käyttäen vertailuindeksinä viimeistä julkaistua 1. - 4. vuosineljänneksen pistelukua.

Tilaaajalla on oikeus järjestää tarkennetuista ja yksilöidyistä toimeksiantoista erillinen avoin tarjouskilpailu.

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Jukka Anttalainen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 35503
jukka.anttalainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vertailutaulukko

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote
Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri

Otteen liitteet
Liite 1
Liite 1
Liite 1

Infran kunnossapitopäällikkö	Liite 1
Yksikön johtaja	Liite 1
Suunnitteluinsinööri	Liite 1
Tarjoajat	Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta
	Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos järjesti tarjouskilpailun (49H/17, 25.10.2017) raitioteiden ja metron sähkönsyöttöasemien kytkentä-, päivystys- ja kunnossapitotöistä neljän vuoden sopimuskaudelle.

Hankintamenettelynä käytettiin EU-menettelyn mukaista avointa menettelyä. Tarjouskilpailun avoimesta menettelystä ilmoitettiin julkisesti 2.10.2017 Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi ja Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa 6.10.2017, 2017/S 192-394493. Menettelyssä kenellä tahansa oli oikeus pyytää tarjouspyyntöasiakirjoja ja osallistua tarjouskilpailuun.

Tarjousasiakirjojen määräaika oli 15.11.2017 kello 12:00 mennessä.

Määräaikaan mennessä tarjouksen jätti kolme (3) alan yritystä.

Tarjosten käsittely toteutettiin kolmessa vaiheessa:

1. Tarjoajien soveltavuuden tarkistaminen
2. Tarjosten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen
3. Tarjosten vertailu

Tarjoajan soveltavuuden tarkistamisen tarkoituksena oli selvittää tarjoajan edellytykset suoriutua ilmanvaihtotöiden tuottamisesta tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Tarjosten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistamisen tarkoituksena oli arvioida tarjouksia suhteessa niihin vaatimuksiin, joita ostettavalta palvelulta edellytettiin.

Pakolliset vaatimukset ja pyydetyt selvitykset esitettiin tarjouspyynnössä ja sen liitteissä.

Liitteessä on esitetty taulukko tarjoajien soveltavuuden ja tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnista.

07.12.2017

Tarjousten vertailu tehtiin niiden tarjousten osalta, jotka täyttivät tarjoajille ja tarjouksille asetetut vaatimukset. Tarjousten ratkaisuperusteena on ollut kokonaistaloudellinen edullisuus.

Arviointiperusteena käytettiin seuraavia kriteereitä:

1. Hinta 70 %

- Tarjouslomakkeen mukainen vertailuhinta (painoarvo 70 %).
- Halvimman hinnan antanut yritys saa 70 pistettä. Muut saavat halvin hinta / tarjottu hinta x 70 pistettä.

2. Palvelun laatu 30 %

- Laadun vertailuperusteena käytettiin tarjoajien soveltuvuuden vähimmäisvaatimukset ylittävää osuutta.
- Laatuarviointi suoritettiin tarjouksen liitteeksi vaadittujen selvitysten perusteella
- Laatutekijät ja niiden osakokonaisuudet painoarvoineen on esitetty tarjouspyynnössä. Laatupisteet skaalattiin siten, että parhaimmat laatupisteet saanut yritys sai 30 laatupistettä, muut saivat (yrityksen pistemäärä/parhaan pistemäärä) x 30 pistettä.

Vertailupisteet laskettiin hinta- ja laatupisteiden yhteenlaskettuna summana. Korkeimman yhteispistemäärän saanut ehdokas valitaan raitio-ten ja metron sähkönsyöttöasemien kytkentä-, päivystys- ja kunnossapitotöiden toimittajaksi.

Näin tarjoajat on saatu seuraavaan paremmuusjärjestykseen:

Yritys	Yhteispisteet
1. VR Track Oy	96,21
2. Infratek Finland Oy	79,74
3. Eltel Networks Oy	69,51

Esittelijä

yksikön johtaja
Toni Jurva

Lisätiedot

Jukka Anttalainen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 35503
jukka.anttalainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vertailutaulukko

Muutoksenhaku

07.12.2017

Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta

Otteet

Ote

Hankinta
Kirjanpito
Sopimussihteeri
Infran kunnossapitopäällikkö
Yksikön johtaja
Suunnitteluinsinööri
Tarjoajat

Otteen liitteet

Liite 1
Liite 1
Liite 1
Liite 1
Liite 1
Liite 1
Muutoksenhaku hankintapäätökseen, liikenneliikelaitoksen johtokunta
Liite 1

§ 99

Ilmoitusasiat ja johtokunnan esille ottamat asiat

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä asiat tiedoksi.

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto (Kvsto)

Kvsto 8.11.2017 § 395 / asia 10

Kalasadaman keskus 2:n asemakaavan muuttaminen (nro 12438)
HEL 2016-006416 T 10 03 03

Kvsto 8.11.2017 § 396 / asia 11

Oulunkylän Käskynhaltijantien ympäristön asemakaava ja asemakaavan muuttaminen (nro 12445)
HEL 2014-015008 T 10 03 03

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Kaupunginhallitus (Khs)

Khs 13.11.2017 § 1013 / asia 9

V 29.11.2017, Valtuutettu Ilkka Taipaleen aloite koonnos aiemmista toteutumattomista valtuustoaloitteista
HEL 2017-004749 T 00 00 03

Khs 13.11.2017 § 1047 / asia 44

Osallisuusmallin toimeenpano ja rahoitus
HEL 2017-010829 T 00 01 00

Khs 13.11.2017 § 1051 / asia 48

Viranhaltijoille ja työntekijöille maksettavat kokouspalkkiot
HEL 2017-008496 T 01 02 00 00

Khs 13.11.2017 § 1052 / asia 49

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 45.

===

johtokunnat

===

- liikenneliikelaitos 9.11.2017

[Linkki pöytäkirjaan](#)

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 100

Liikenneliikelaitoksella tehtyjen päätösten seuraaminen

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi, että johtokunnan puheenjohtajan ilmoitukset 15.11. – 22.11.2017, ettei ota/esittele otettavaksi johtokunnan käsiteltäväksi seuraavia toimitusjohtajan ja yksiköiden johtajien tekemiä päätöksiä:

Toimitusjohtaja	§ 53
Yhteiset palvelut, hallintojohtaja	§ 11 – 12
Toiminnanohjaus, yksikön johtaja	§ 2
Infra ja kalusto, yksikön johtaja	§ 49 – 56
Kunnossapito, yksikön johtaja	§
Liikennöinti, yksikön johtaja	§

[Linkki päätöksiin](#)

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

07.12.2017

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 88, 89, 90, 92, 93, 99 ja 100 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

2

OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Pöytäkirjan 91 §.

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmen päivän kuluttua viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä,

07.12.2017

joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen johtokunta.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

3

MUUTOKSENHAKU HANKINTAPÄÄTÖKSEEN

Pöytäkirjan 94, 95, 96, 97 ja 98 §:t.

Tähän päätökseen tyytymätön asianosainen voi hakea päätökseen muutosta vaatimalla hankinta-oikaisua tai tekemällä valituksen markkinaoikeudelle taikka molemmat.

07.12.2017

OHJEET HANKINTAOIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Oikaisuvaatimusaika

Asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta ratkaisusta.

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä vaatimasta hankintaoikaisu.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi käyttäen ehdokkaan tai tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa, katsotaan vastaanottajan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi tavallisena kirjeenä, ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämistä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksianto tapahtuneen myöhemmin.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomaisen

Viranomaisen, jolta hankintaoikaisu vaaditaan, on Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen johtokunta.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Postiosoite
PL 1400
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53

Puhelin
3101071
Faksi

Y-tunnus

Tilinro

Alvno

07.12.2017

Hankintaoikaisuvaatimus pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla

- hankintayksikön päätös tai muu ratkaisu, johon hankintaoikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä tai muuta ratkaisua halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä tai muuta ratkaisua halutaan oikaistavaksi.

Sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on mainittava oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi. Jos oikaisua vaativan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava myös tämän nimi sekä tarvittavat yhteystiedot.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin oikaisua vaativa haluaa vedota vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

VALITUSOSOITUS MARKKINAOIKEUDELLE

Valitusaika

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi käyttäen ehdokkaan tai tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa, katsotaan vastaanottajan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi tavallisena kirjeenä, ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksianto tapahtuneen myöhemmin.

Hankintaoikaisun vireilletulo ei vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla markkinaoikeudelle.

07.12.2017

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään markkinaoikeudelle.

Markkinaoikeuden asiointiosoite on seuraava:

Postiosoite: Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Sähköpostiosoite: markkinaoikeus@oikeus.fi
Faksinumero: 029 56 43314
Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5
Puhelinnumero: 029 56 43300

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä

07.12.2017

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle

Ilmoitus valituksen tekemisestä hankintayksikölle

Valittajan tai hänen edustajansa on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeudelle.

Ilmoitus on tehtävä osoitteeseen:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Odotusaika

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi.

Oikeudenkäyntimaksu

Markkinaoikeus perii asian käsittelystä maksua 2000 euroa, jos hankinnan arvo on alle 1 miljoona euroa; 4000 euroa, jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa ja alle 10 miljoonaa euroa; ja 6000 euroa, jos hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

07.12.2017

Liikenneliikelaitoksen johtokunta

Laura Rissanen
puheenjohtaja

Rain Mutka
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Atte Harjanne

Stefan Loman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 15.12.2017.